

UNICA 1995

Bourges (Frankrijk)

door Jan Schoonen

Het UNICA-festival werd dit jaar gehouden in Bourges, gelegen in het geografisch middelpunt van Frankrijk, circa 250 km ten zuiden van Parijs.

HOE WARM HET WAS ...

Evenals elders in Europa, bereikte deze zomer de temperatuur hier vaak tropische waarden. In het Palais des Congrès, waar van 18 tot 27 augustus het festival plaats vond, trachtten de filmkijkers zich door middel van een waaier (of wat daarvoor dienst deed) wat koelte toe te wuiven en door meegebracht mineraalwater het overmatig vochtverlies te compenseren. De glazen dakconstructie bemoeilijkte niet alleen een adequate verduistering, maar maakte de congreszaal tot een broeikas, waarin films kijken tegen het einde van de dag voor velen welhaast een marteling werd. Nu ja, alles went.

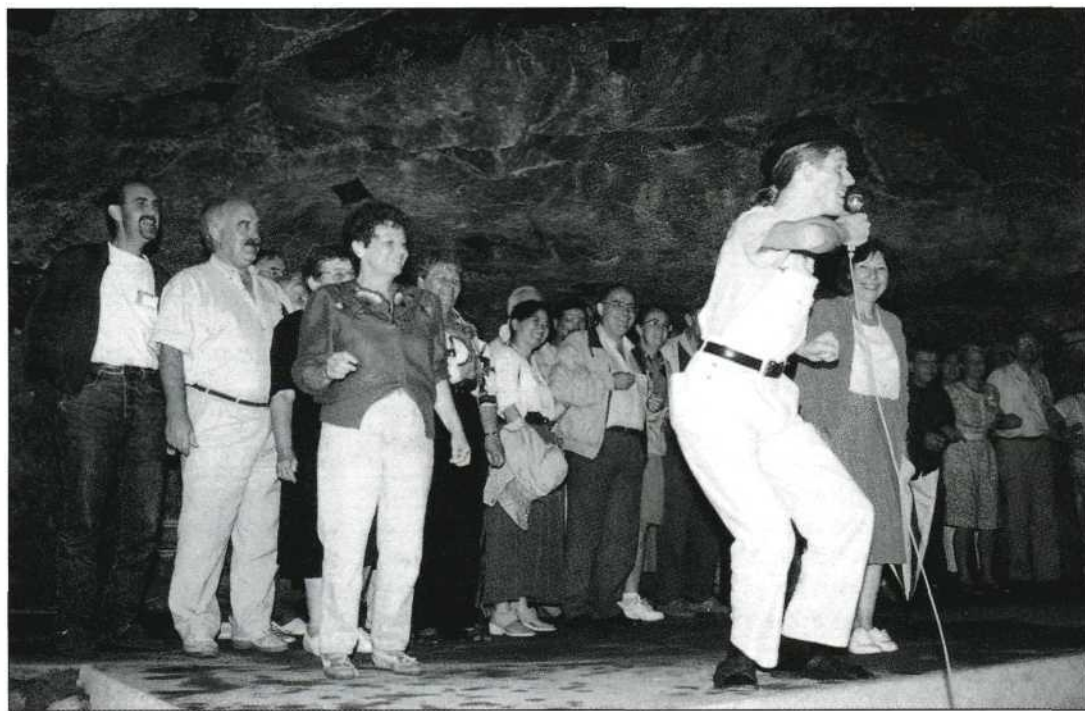

Overhandiging van de UNICA-vlag door de burgemeester van Bourges aan Piet van Eerden, voorzitter van UNICA '96; Pierre Perrier, président van het organisatiecomité UNICA '95 kijkt toe. Foto: Ton Schütz.

GOEDE ORGANISATIE, PRETTIGE SFEER

Desondanks werd dit UNICA-festival als bijzonder positief ervaren, mede dankzij de prettige sfeer die er heerste bij de organisatie en onder de deelnemers. Alle lof komt toe aan de technische dienst, die onder zeer moeilijke omstandigheden (de hitte!) de projectie op een uitstekende wijze verzorgde en uiteraard aan de juryleden die liters water moeten hebben gedronken! Het talen-genie Jean-Claude Lejosne verdient echter extra aandacht.

Wat hij heeft gepresteerd in die tien dagen in Bourges is nauwe-

De zangers van bus 6, met als solist de jonge Belg Lieven Debrauwer. Foto: Herman Ottink.

lijks te beschrijven en het is dan ook niet verwonderlijk dat hij bij de sluitingsceremonie een uitbundig applaus kreeg van alle aanwezigen.

OPENINGSCEREMONIE - 100 JAAR CINEMA

Bij een openingsceremonie van een dergelijk festival worden gewoonlijk verschillende toespraken gehouden en ook nu was er geen uitzondering op die regel. Het vervelende is dat deze (vaak lange) toespraken in een aantal andere talen moesten worden omgezet (uiteraard door Jean-Claude), waardoor het geheel erg veel tijd innam. Gelukkig werden deze openingswoorden afgewisseld door een aantal activiteiten die wél bijzonder interessant waren. Zo werd in het kader van 100 jaar cinematografie een compilatie vertoond van korte fragmenten uit de eerste Lumière-films (1895-1903), begeleid door live pianomuziek. Tijdens dit UNICA-festival werden we vaak herinnerd aan het feit dat op 28 december 1895 (100 jaar geleden dus) de gebroeders Lumière in Parijs de eerste openbare filmvoorstelling hielden.

OORDEEL VAN DE JURY

Het is uiteraard onmogelijk om binnen het bestek van dit artikel alle films te bespreken die indruk hebben gemaakt. Van een totaal van ruim 140 films die in de landenprogramma's werden vertoond, moet je je wel beperken tot de "crème de la crème". Bovendien is het oordeel van de jury niet steeds in overeenstemming met wat je zelf als meest indrukwekkend hebt ervaren. Het leek er soms op alsof sommige landen beslist gekoesterd moesten worden; tenminste een van hun films diende daarvoor in de openbare jury-discussie te worden besproken.

Zoals vrijwel altijd een probleem vormt bij een dergelijk internationaal festival is de taal. Frans- en Duits-spreekende landen hebben hiervan vrijwel geen last, omdat de meeste festival-gangers (en juryleden!) hun taal beheersen. De andere nationale organisaties zijn daarom wel verplicht om films in te schrijven waarbij de dialoog, of het verstaan daarvan,

als ook niet verwonderlijk dat hij bij de sluitingsceremonie een uitbundig applaus kreeg van alle aanwezigen.

Ook UNICA-president Max Hänsli pakt een stukje Hollandse kaas, bij de presentatie van UNICA '96.
Foto: Herman Ottink.

De Nederlandse groep.
Foto: Reg Lancaster.

van ondergeschikt belang is. De Nederlandse speelfilm "Martha" van Piet van Eerden en Cor van der Plaats is misschien wel een typisch voorbeeld van het niet begrijpen van onze taal. De laureaat van de laatstgehouden NOVA-manifestatie vond deze internationale jury niet eens goed genoeg om op de lijst geplaatst te worden voor de openbare jury-discussie! Van de bijna 150 films kwamen er 40 terecht op deze lijst. Hierbij één Nederlandse film ("Doodgewoon" van M. van der Velden, P. van Erven & J. Broeren) en één film van onze zuiderburen ("Mantis religiosa" van Florent van Opstal).

DE UITSLAG

Zowel Frankrijk als Argentinië behaalden elk drie medailles: een gouden, een zilveren en een bronzen. Argentinië kreeg daarnaast de prijs van de stad Bourges (de beste selectie films). Vorig jaar behoorde het programma van Spanje tot de absolute top met twee gouden-medaille winnaars.

Minder verwacht je niet van dat land, zelfs zonder Jan Baca. Alle drie Spaanse produkties werden in de openbare jurydiscussie besproken. Een zilveren en een bronzen medaille was het resultaat.

Polen scoorde, met een gouden en een bronzen medaille, ook uitstekend, evenals Iran (een zilveren en een bronzen medaille). Jammer voor Nederland was dat de jury onze inzending geen medaille(s) waardig achtte. Voor de Belgen was er wel succes; hun film "Mantis gloriosa" behaalde brons.

Door de jury werden in totaal vier gouden medailles toegekend, voor resp. "Une histoire Russe" (Frankrijk), "Papierowe slonce" (Polen), "Compagno che sei nei ceili" (Italië) en "Igrushki" (Argentinië). Daarnaast werden 8 zilveren medailles en 17 bronzen medailles uitgekeerd.

PRESENTATIE VAN UNICA'96

De promotiefilm voor UNICA'96 in Almelo, gemaakt door Vladimir Murtin, werd door vrijwel alle aanwezigen met veel goedkeuring ontvangen. Piet van Eerden had, behalve het materiaal voor een presentatiewand, ook een grote Cantenaar kaas van 12 kg uit Nederland meegebracht. Een aantal dames van de Nederlandse groep heeft deze kaas, onder supervisie van Piet en Vladimir,

in kleine stukjes gesneden, zodat deze in de pauze, na vertoning van de promotiefilm, konden worden gepresenteerd. Intussen werd iedereen in de gelegenheid gesteld om zich reeds voor het volgende UNICA-festival aan te melden. Arie de Jong verwerkte de gegevens meteen in zijn table-top computer en hij kon na een uurtje ons trots mededelen dat reeds 160 deelnemers waren ingeschreven!

DE FILMPROGRAMMA'S

Als gastland had Frankrijk de eer om het spits te mogen afbijten in de wedstrijd van de landenprogramma's. De Fransen doen het meestal erg goed op de UNICA-festivals. Ook nu waren hun produkties van een hoog gehalte.

De allereerste film van het festival, "Les sentinelles de la côte" (Schildwachten aan de kust), was al meteen raak. Deze speelfilm vertelt het verhaal van een Amerikaanse en een Duitse soldaat aan het front in de tweede wereldoorlog, waarbij jaren later de Amerikaan, die verantwoordelijk is voor de dood van de Duitse soldaat, diens graf bezoekt en daar een vreemde ontmoeting heeft. Verzoening is eigenlijk het thema van deze film, bijzonder toepasselijk 50 jaar na het eind van de tweede wereldoorlog. De documentaire "Une histoire Russe" (Een Russische geschiedenis) is een zeer uitzon-

derlijk en gevoelig filmportret van een van de oude veteranen uit het voormalige Sovjet-leger, die in de laatste wereldoorlog als echte helden werden beschouwd en in het huidige Rusland wellicht een vergeten groep geworden is. Het waren uiteraard niet alleen oorlogsfilms die het Franse programma bevatte, maar het waren wel hun beste producties.

Met uitzondering van één film viel het programma van onze oosterburen eigenlijk wat tegen vergeleken met voorgaande jaren. De gedramatiseerde documentaire "Emily Jane Brontë" is het verhaal van een van de drie Brontë zusters die in het Victoriaanse Engeland beroemd werden als romanschrijvers. Het jonge echtpaar Barbara en Bernhard Zimmermann heeft de sfeer van het graafschap Yorkshire, waar de Brontë familie leefde, bijzonder goed weergegeven en een uitstekend beeld kunnen geven van Emily, de middelste van de drie zusters.

"Berliner tango" van de Poolse amateur-cineast Jaroslaw Marszewski is een beklemmende thriller die zich afspeelt in het vooroorlogse Berlijn. Deze film maakt indruk door de angstige sfeer die wordt uitgebeeld, in het bijzonder doordat de kijker zich vereenzelvigd met de getuige op een moord. "Papierowe Slonce" (De papieren zon) van Aleksander Dembski is een uiterst gevoelige film over een kind (een jongen van circa 10 jaar) dat zijn oude zieke grootvader verzorgt en, als die gestorven is, datgene doet wat je bij zo'n kind bijna voor onmogelijk houdt.

De speelfilm "Cernevý mic" (De rode bal) van de jonge Tsjechische cineast Tomas Nesnidal behandelt het thema van de generatiekloof. Onenigheid tussen leeftijdsgroepen lost niets op; het blijkt toch dat we elkaar nodig hebben. Op een subtiele en toch duidelijke manier heeft de maker dit weten uit te beelden. Argentinië verraste met een bijzonder goed programma, waarbij het niet verstaan van de Spaanse taal (bij de komische speelfilm "Macedonië") geen bemerking vormde om het verhaal te kunnen volgen. De film met de Russische titel "Igrushki" (speelgoedjes) was echter de topper van het Argentijnse programma.

Aan het hof van de Russische tsaar Iwan de Verschrikkelijke trachten komedianten en uitvinders de machtige heerser te vermaken en te imponeren. Totdat de uitvinder van de cinematografie de potentiaat de film van zijn eigen schrikbewind laat zien. De (jeugdige) makers hebben met deze film zeer goed ingespeeld op het actuele thema "100 jaar cinematografie".

EEN AANTAL FILMPROGRAMMA'S GEMIST

Een enkele keer neem je als bezoeker aan een filmfestival (zoals dat van UNICA) de beslissing om een programma over te slaan, vooral als voorgaande jaren de vertoonde films van het betreffende land niet het niveau hadden wat je ervan mocht verwachten. De soms ondraaglijke hitte in de zaal tijdens dit UNICA-festival speelde vaak ook mee in die beslissing. Bovendien wilde je wel eens in de stad dineren in plaats van steeds weer de gezamenlijke maaltijd gebruiken in de eetzaal bij het congrescentrum. Niet dat het eten daar veel minder van kwaliteit was; zeer zeker niet, maar je had nu en dan toch de behoefte om er even uit te zijn. De consequentie daarvan was echter dat vrijwel het gehele avondprogramma werd gemist.

Een enkele keer was dat jammer, vooral toen Italië aan de beurt was.

EXCURSIES

Films kijken vormt uiteraard de hoofdmoot op het tien dagen durende UNICA-festival, maar er is meer.

De UNICA-ganger legt of vernieuwt contacten, je praat met anderen (ook en vooral met buitenlanders!) over films en je probeert ook iets van de stad en de omgeving te zien.

Daarnaast zijn er de uitstapjes (excursies).

Maandag moesten we al om 7 uur 's morgens op de parkeerplaats zijn, waar een 6-tal bussen klaar stonden om de hele meute te vervoeren naar wat een van de hoogtepunten van dit festival beloofde te worden: Futuroscope - het Europese park van het bewegende beeld. In dit enorme complex van verschillende paviljoenen, gelegen nabij Poitiers, kan men werkelijk zijn hart ophalen aan alles wat met het bewegend beeld te maken

heeft. Het is echter ondoenlijk om in één enkele dag alles te ondergaan wat Futuroscope te bieden heeft, vooral ook omdat er bij de meeste paviljoenen vaak erg lange wachttijden zijn.

In L'Imax Solido zijn de grenzen tussen het scherm en de toeschouwer helemaal verdwenen. Met behulp met een bril met gekleurde glazen wordt de illusie gecreëerd dat de kijker zich midden in het beeld bevindt terwijl de voorwerpen (driedimensionaal!) om hem heen bewegen. In le Cinéma Dynamique worden de stoelen bewogen met de vertoonde beelden; de kijker ervaart op een realistische manier hoe het is om met een duizelingwekkende vaart in een gammel treintje over de rails van een mijnschacht meegevoerd te worden. De voorstelling duurt amper 4 minuten; veel langer zou je het trouwens niet uithouden.

Le Kinémax is een van de meest imposante gebouwen van het Futuroscope-park; het is een met spiegels bedekt enorm rotskristal.

Het interieur bevat een scherm van 600 m² en heeft een hoogte gelijk aan een gebouw van 7 verdiepingen.

Dit fantastische park verdient een apart artikel, maar het beste is om er zelf heen te gaan. Neem echter de tijd; één dag is beslist niet voldoende.

Sancerre en de omringende wijngaarden was het doel van onze halve-dag excursie. Sancerre - een middeleeuws stadje aan de Loire, op ongeveer 40 km ten noordoosten van Bourges. Het ligt in het centrum van een bekend district van witte Sauvignon wijnen. Tot besluit van ons verblijf in deze schitterende streek genoten we allen van een uitstekend diner in een van de vele grotten die in de heuvels waren uitgehouwen. Een plaatselijke dansgroep zorgde voor de nodige "entertainment"; het hoogtepunt vormde echter de act van de inzittenden van bus 6 - de bekende song uit de musical "Cabaret", speciaal gearrangeerd voor UNICA!

JONGEREN

Op dit UNICA-festival is veel aandacht besteed aan de jeugdige filmers. Tijdens een speciaal discussie-uur werden zij uit-

genodigd om hun wensen kenbaar te maken en eventuele kritiek op het huidige beleid van UNICA te ventileren. De jongeren waren het op een aantal punten echter niet altijd eens. In ieder geval wordt een betere samenwerking met jeugdige filmers verlangd, onder andere, door tenminste één "jong" jurylid op te nemen in de UNICA-jury. Max Hänsli, president van UNICA, waarschuwde voor experimenten; slechts als in landelijke organisaties experimenten succesvol blijken te zijn geweest, dan kan UNICA overwegen deze over te nemen.

Elke bij de UNICA aangesloten nationale organisatie heeft het recht om, op kosten van UNICA, een jeugdig filmer het UNICA-festival te laten bezoeken. Veel landen blijken echter van deze uitnodiging geen gebruik te maken.

EN VERDER NOG

Doordat steeds meer landen zich aansluiten bij UNICA, worstelt men steeds meer met de tijd. Een enkeling suggereerde om de excursies in te korten, doch juist door de excursies heeft de UNICA-ganger de gelegenheid om in contact te komen met de aard en cultuur van het land, hetgeen ook een van de doelstellingen van het UNICA-festival is.

UNICA '95 was een bijzonder festival. Ondanks de warmte in de zaal en het geringe succes van het Nederlandse filmprogramma was het zeer beslist een geslaagd festival. Volgend jaar is de NOVA gastheer (-vrouw?) voor het UNICA-gebeuren. Het organisatie-comité is reeds volop bezig om het festival voor zowel de filmers als de bezoekers zo aangenaam mogelijk te maken. U komt toch ook (weer)? Van de warmte zult u in het Theaterhotel (Almelo) in elk geval geen last hebben! ■

Het imposante "Le Kinémax" in Futuroscope. Foto: Herman Ottink.

